

РАЗДЕЛ 7. ЛЕКСИКО-ГРАММАТИЧЕСКИЕ ИННОВАЦИИ В ПРАКТИКЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ЯЗЫКОВ

УДК 811.161.2

ВИКОРИСТАННЯ КОГНІТИВНИХ МЕТОДИК У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ТЕМИ „ДІЄСЛОВА РУХУ” В АНГЛОМОВНІЙ АУДИТОРІЇ

Борзенко С.Г., Бабаєва Л.В.

Університет “Львівський Ставропігіон”, м. Львів, Україна

Стаття присвячена одній з актуальних проблем прикладної лінгвістики -- застосуванню когнітивних методик у викладанні теми „Дієслова руху” в англomовній аудиторії.

Ключові слова: Рональд Ленекер, когнітивна граматики, база, профіль

Однією з найважчих тем в іншомовній аудиторії, де вивчається українська мова як іноземна, є тема „Дієслова руху”. Мета статті – розглянути застосування когнітивних методик у викладанні теми „Дієслова руху” в англomовній аудиторії.

Як відомо, граматична тема «Дієслова руху» вивчається на першому рівні навчання мови і подається у зв'язку морфолого-синтаксичних і внутрішньо-системних форм і структур. А на рівні “advanced”, відштовхуючись від відомого матеріалу, можна підійти до створення й активізації концептуальної метафори на базі дієслів руху.

В організації свого методичного апарату ми спиралися на декотрі положення когнітивної граматики Рональда Ленекера, зокрема на теорію бази і профілю [1; 2].

Значення дієслів руху у підручниках російської та української мов як іноземних пояснюється в малюнках. Але для детального аналізу переходу конкретного значення дієслів руху до концептуальної метафори нам у пригоді стали схеми Рональда Ленекера.

I. Ходити (база -- ; префікси профіль -- о)

Схема 1.

Усвідомивши значення префіксів, студенти самостійно всі ці маленькі схеми повинні звести в одну і таким чином продемонструвати своє розуміння матеріалу. Ця схема повинна приблизно виглядати таким чином.

Схема 2.

На наступному етапі подання теми ми вводимо в схему концептуальну метафору.

II. Ходити

Схема 3.

Хто - людина, тварина...

Що - годинник.

Куди - в університет, бібліотеку.

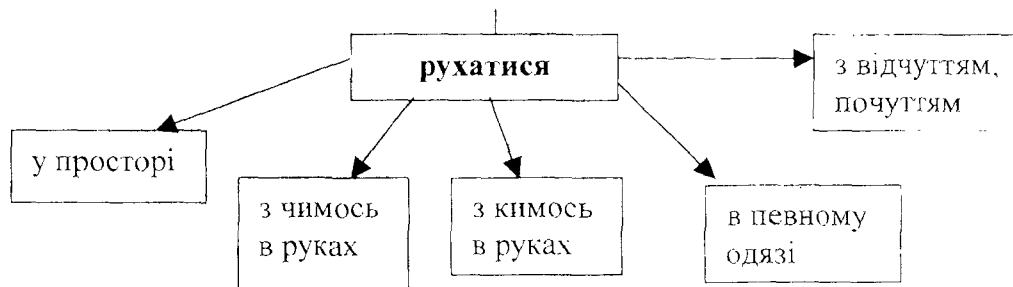
З кимось – з другом, з подругою, з дідусем, з бабусею.
По щось – по хліб, по воду.
Рух у просторі – ↑↓←→.
Процес руху – завжди, часто, рідко, щодня.
У часі – вчора, сьогодні, минулого тижня...
Передавати свій досвід, навчати – ходити в народ.
Перебувати в хворобливому стані запаморочення -- голова кругом ходить.

Активізуємо всі значення дієслова в діалогах.

- Куди ходиш вечорами?	- З ким вчора був на вечірці?
- По хліб.	- З подругою.
- Ти щодня ходиш в університет?	- Добрий день.
- Звісно	- Добридень.
- Що читаєш?	- Куди сьогодні вранці ходиш? Я тобі телефонував.
- Книжку про інтелігенцію ХІХ століття, про її найкращих представників.	Спочатку в лікарню, потім на роботу, а в кінці дня по магазинах.
- І що цікавого про них написано?	Голова кругом ходить.
- Вони ходили в народ.	

Візьмемо для прикладу ще одне дієслово.

Носити (база)

Носити сумку
↑↓←→ дитину
одяг
думки
образу в душі, тягар, провину, сум
біль у серці
ідею

Нести
→ відповідальність,
службу

- Який одяг ти любиш носити?	- Куди йдеш?
- Спортивний.	- Додому
Добрий день. Як почувався? Чого	Що несеш у сумці.

ВИКОРИСТАННЯ КОГНІТИВНИХ МЕТОДИК У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ТЕМИ...

такий сумний? Що за тягар ти носиш в душі?

– Загубився мій улюблений собака.

– Продукти.

– Але ж сумка рухається.

– Кого несеш?

– Цуценя. Подруга подарувала.

– Відкрий сумку, нехай песик дихає повітрям. Адже ти несеш відповідальність за його життя.

Ця послідовна робота наштовхнула нас на створення посібника для англомовних студентів, де дієслова руху функціонують в конкретних, абстрактних значеннях концептуальній метафорі. Наприклад:

Входити – Увійти

(куди? у що?)

в квартиру, дім, кімнату

в моду to come into fashion

у вжиток to come into use

в силу to come into force

в чийсь становище to put oneself in somebody's place

Які інгредієнти входять в цей рецепт? (приготування чогось) What ingredients go into this recipe?

Що входить у склад чого? What goes into this composition?

Що входить до складу цієї суміші?

Увійдіть в моє положення = в мою проблему (зрозумійте мене). Put yourself in my place.

Це не входить у мої розрахунки. It doesn't enter into my reckonings.

У моду входять зараз черевики на широких підборах. А черевики з видовженими носами і на тоненьких підборах виходять з ужитку. Я дуже хочу придбати нове взуття, але, на жаль, це не входить зараз у мої розрахунки

– Хочу приготувати пиріжки з м'ясом і грибами. Які інгредієнти входять у рецепт приготування тіста.

– Вода, борошно, олія й дріжджі.

Носити – Нести

(що? кого?)

сумку, продукти, дитину, хворого

в (внести торт до кімнати)

ви (винести сміття)

під (чарку з горілкою чи вином комусь)

від (книжки до бібліотеки)

при (квіти до хати)

до (морозиво до хати, щоб не розтануло; важку сумку до дверей хати і

відпочити)

за (подрузі конспект)

про (щось попри когось)

пере (з одного місця на інше)

об (всіх напоями)

по (когось або щось, кудись)

роз (всі примірники)

з (когось з гори)

Носити (що?)

тягар на душі

образу в душі, й не прощати

біль у серці

думки, провину, сум, ідею

Нести (що?)

відповідальність за щось, за когось

службу (військ.)

Носитися (з чим?) – з думками, ідеями

Вносити – Внести (що?)

уточнення, поправки до конституції

пропозицію to bring in a motion

свою частку (у щось) to contribute a share

на поточний рахунок to pay in, to deposit

пожертву to contribute

Вносити – Винести (що? звідки?)

на розгляд to submit for consideration

Сьогодні винесемо на розгляд ці теми.

Не виносити сміття з хати!

ганьбу на люди

сором

Людське море винесло мене кудись.

Натовп виніс мене кудись.

Відносити, віднести (до кого? до чого?) – книжки до бібліотеки

(кудись?) to carry away, to remove

to refer, impute, ascribe, attribute

Учора були студентські збори. Студенти внесли пропозицію відсвяткувати на факультеті Halloween. На порядок денний винесли ще декілька питань

Не псуй мені настрою. Не кажи дурниць. Не виноси ганьбу на люди. Виносься з хати.

Учора я ходила на ринок Південний. Було дуже багато людей. Людське море винесло мене у незнайоме місце.

Висновок. Отже ж, творчий підхід до схем Рональда Ленекера дозволив подавати в аудиторії те чи інше дієслово руху в різних аспектах і таким чином змалювати студентам картину глибинних зв'язків того чи іншого дієслова.

Список літератури

1. Langacker R., Concept, Image and Symbol: The Cognitive Basis of Grammar. – Berlin: Mouton de Gruyter, 1991.
2. Langacker R., Foundations of Cognitive Grammar. Vol. 1: Theoretical Prerequisites. – Stanford University Press, 1987.

Борзенко С.Г., Бабаева Л.В. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОГНИТИВНЫХ МЕТОДИК В ПРОЦЕССЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ТЕМЫ «ГЛАГОЛА ДВИЖЕНИЯ» В АНГЛОЯЗЫЧНОЙ АУДИТОРИИ

Статья посвящена одной из актуальных проблем прикладной лингвистики – применению когнитивных методик в преподавании темы «Глаголы движения» в англоязычной аудитории.

Ключевые слова: *Рональд Ленекер, когнитивная грамматика, база, профиль*

Borzenko S., Babaeva L. VERBS OF MOTION IN THE ENGLISH SPEAKING AUDIENCE: FROM THE CONCRET MEANING TO THE CONCEPTUAL METAPHOR

The article is dedicated to one of the topical problems of Applied Linguistics, namely the application of cognitive methods in teaching "verbs of movement" at English-speaking classroom.

Key words: *Ronald Langacker, cognitive grammar, basis, profile*

Поступила до редакції 16.02.2007 р.